

Geannoteerde agenda van de extra ingelaste Raad Justitie en Binnenlandse Zaken, 28 september 2023

Binnenlandse Zaken

I. Verordening tot vaststelling van regels ter voorkoming en bestrijding van seksueel misbruik van kinderen = gedeeltelijke algemene oriëntatie

Het Spaanse voorzitterschap is voornemens om tijdens deze Raad tot een gedeeltelijke algemene oriëntatie op deze verordening te komen. Er is hier sprake van een gedeeltelijke oriëntatie omdat er nu nog niet besloten kan worden over de zetel van het voorgestelde EU Centrum; dit onderdeel zal in een apart traject met het Europees Parlement worden besproken. Het voorstel bestaat uit verplichtingen voor aanbieders van hostingdiensten en interpersoonlijke communicatiediensten, onder andere om het risico te beoordelen dat hun diensten worden gebruikt voor het verspreiden van materiaal van online beeldmateriaal van seksueel misbruik en het benaderen van kinderen voor seksuele doeleinden (*grooming*) of om materiaal te verwijderen. Onder bepaalde omstandigheden kunnen deze bedrijven ook worden verplicht om dit materiaal te detecteren. Het voorstel ziet ook op de oprichting van een Europees centrum inzake seksueel misbruik van kinderen dat als expertisecentrum zal moeten fungeren.

Op 17 juni 2022 is in reactie op het voorstel een BNC-fiche naar de Kamer gestuurd.¹ Voor Nederland is het van belang dat met name de artikelen rondom het detectiebevel worden aangepast. Nederland ziet alleen technologische mogelijkheden op het gebied van detecteren van reeds bekend materiaal op interpersoonlijke communicatiediensten, maar niet voor nieuw materiaal of *grooming*. In het huidige ontwerpvoorstel is deze beperking op de reikwijdte nog niet aangepast; mocht dit zo blijven dan kan Nederland niet met het voorstel instemmen. Het kabinet kan, in lijn met het BNC-fiche, instemmen met de verordening als ten opzichte van de huidige compromistekst de reikwijdte van het detectiebevel wordt beperkt tot alleen bestaand materiaal.

De Kamer heeft verschillende moties aangenomen die verdere richting geven aan dit standpunt: motie Van Raan c.s.² motie Van Ginneken c.s.³ en de motie Van Weerdenburg c.s.⁴ In reactie daarop heeft het kabinet aangegeven dat de motie Van Raan zal worden uitgevoerd. In het huidige compromisvoorstel is naar tevredenheid van het kabinet een referentie naar het niet mogen doorbreken van end-to-end versleuteling opgenomen. Een stap verder gaat de motie Van Ginneken over het onmogelijk maken van verdergaande *chatcontrol*; op dat punt kan het de onderhandelingspositie voor Nederland op slot zetten. Het kabinet heeft daarom besloten om deze motie niet uit te voeren en heeft de Kamer daar nader over geïnformeerd.⁵ De motie van het lid van Weerdenburg vraagt om geen onomkeerbare stappen te zetten op het gebied van *chatcontrol* totdat de brief met de toegezegde nadere onderbouwing van het besluit tot niet uitvoeren van de motie Van Ginneken c.s. met de Kamer is besproken. Deze nadere onderbouwing komt uw Kamer separaat toe. Op moment van schrijven zijn de onderhandelingen nog gaande en is nog niet duidelijk welk compromisvoorstel op de agenda van deze JBZ-Raad zal staan.

Een groot deel van de lidstaten is voorstander van de verordening en de huidige vorm. Het is echter nog niet duidelijk of de benodigde gekwalificeerde meerderheid wordt behaald. Het Europees Parlement is kritisch over een aantal onderdelen van het voorstel voor de verordening, waaronder de verplichting om te detecteren.

¹ Kamerstukken II, 2022/23, 22112, nr. 3455.

² Kamerstukken II, 2021/22, 26643, nr. 885.

³ Kamerstukken II, 2022/23, 26643, nr. 1011.

⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 26643, nr. 1047.

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 26643, nr. 1043.

II. Asiel en migratie- pact = voortgangsrapportage

Op het moment van schrijven heeft het Voorzitterschap nog geen stukken verspreid. Waarschijnlijk wenst het Voorzitterschap stil te staan bij de vorderingen in de trilogie over de verschillende wetsvoorstellen uit het Asiel- en Migratiepact (Asiel- en migratiemanagementverordening (AMMR), de Asielprocedureverordening (APR), de screeningsverordening en de Eurodac-verordening). Er hebben inmiddels meerdere technische en politieke trilogie plaatsgevonden, waarin nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden. Nederland zet zich, conform de inzet in de betreffende BNC-fiches, ervoor in te komen tot een effectief en humaan gemeenschappelijk Europees asielstelsel met een goede balans tussen verantwoordelijkheid en solidariteit. De verwachting is dat de lidstaten tijdens de Raad kennis zullen nemen van de gerapporteerde voortgang en het Voorzitterschap zullen aansporen tot spoedige afronding.

Ook is de verwachting dat het Voorzitterschap op korte termijn wil komen tot een akkoord tussen de lidstaten over de verordening inzake de aanpak van crisis, instrumentalisering en overmacht (hierna: Crisisverordening). Zoals eerder met uw Kamer gedeeld presenteerde het Zweedse voorzitterschap ruim voor de zomer een nieuwe tekst waarin het voorstel voor een Instrumentaliseringsverordening is samengevoegd met de Crisisverordening. De Crisisverordening beoogt daarmee een brede set aan instrumenten beschikbaar te stellen voor lidstaten die zich in situatie van crisis, overmacht of instrumentalisering bevinden. In het Schriftelijk Overleg ter voorbereiding op de JBZ-Raad van 20-21 juli werd de positie van het kabinet en het krachtenveld uitgebreid toegelicht.⁶ Deze inzet geldt nog steeds. In het verslag van de JBZ-Raad van diezelfde Raad werd uw Kamer geïnformeerd dat in Comité van Permanente Vertegenwoordigers van 26 juli onder de lidstaten nog niet voldoende steun was om een Raadspositie te bereiken.⁷ De nog lopende discussie spitst zich met name toe op de opname van instrumentalisering in de Crisisverordening, waarborgen voor asielzoekers en de voorgestelde derogaties ten tijde van crisis.

III. Samenwerking met Latijns-Amerika in de strijd tegen georganiseerde criminaliteit en drugshandel = stand van zaken

Het Spaanse voorzitterschap zal stilstaan bij de samenwerking met Latijns-Amerika in de aanpak van georganiseerde criminaliteit en drugshandel. Dit onderwerp is aangemerkt als een Voorzitterschapsprioriteit. Tijdens de JBZ-Raad zullen de JBZ-ministers en ministers van een aantal Latijns-Amerikaanse landen samenkomen om deze criminaliteitsaanpak te bespreken en om de zogeheten gezamenlijke EU-CLASI⁸ verklaring te ondertekenen. Met de gezamenlijke EU-CLASI verklaring wordt politieke commitment uitgesproken om de samenwerking tussen de EU en Latijns-Amerikaanse landen te versterken om transnationale georganiseerde misdaad te bestrijden. Dit krijgt vorm door multidisciplinaire inspanningen te versterken, bestaande operationele netwerken (zoals EMPACT en AMERIPOL⁹) beter in te zetten en door gezamenlijk te werken aan prioritaire fenomenen. Het kabinet heeft de Latijns-Amerikaanse regio aangeduid als prioritair in de strijd tegen georganiseerde criminaliteit.¹⁰ Nederland steunt daarom de inzet om de samenwerking met Latijns-Amerika te versterken en steunt de ondertekening van deze verklaring. Naar verwachting is er breed draagvlak onder de lidstaten voor de EU-CLASI verklaring.

⁶ Kamerstukken II, 2022/23, 32317, nr. 847.

⁷ Kamerstukken II, 2022/23, 32317, nr. 848.

⁸ CLASI is het Latijns Amerikaanse Interne Veiligheidscomité, een regionaal samenwerkingsverband tussen de Latijns-Amerikaanse landen dat als doel heeft transnationale criminaliteit aan te pakken.

⁹ EMPACT is het *European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats* en AMERIPOL staat voor *Police Communities of the Americas*.

¹⁰ Zie de Kamerbrief toekomstagenda internationaal offensief tegen georganiseerde criminaliteit, Kamerstukken II, 2021/22, 29911, nr. 355.

IV. Asiel en migratie: externe dimensies van migratie = uitwisseling van gedachten

Het discussiestuk van het Voorzitterschap is op het moment van schrijven nog niet beschikbaar. Zoals uw Kamer bekend acht het kabinet het van groot belang dat het Europese ambitieniveau ten aanzien van migratiepartnerschappen met de belangrijkste landen van herkomst en transit verder omhoog gaat. Voor het kabinet geldt dat deze partnerschappen essentieel zijn om irreguliere migratie te beperken en terugkeer te bevorderen. Daarbij vindt het kabinet het eveneens van belang dat er wordt ingezet op samenwerking op een brede agenda, zowel binnen als buiten het migratiedomein. De Commissie heeft daartoe verschillende instrumenten tot haar beschikking, denk aan handel, visa en ontwikkelingssamenwerking – om deze migratiepartnerschappen verder vorm te geven. Naar verwachting zal het kabinet samen met diverse lidstaten vragen naar de verdere concrete uitwerking van het Memorandum of Understanding (MoU) met Tunesië en de Commissie oproepen om tot snelle implementatie van de gemaakte afspraken over te gaan.

De meeste lidstaten onderschrijven het belang van migratiepartnerschappen met derde landen, alsook van een integrale benadering om deze vorm te geven.

V. Russische agressie tegen Oekraïne

a. Verlenging van de werking van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming = politiek akkoord

Tijdens de JBZ-Raad van 20-21 juli jl. kondigde de Europese Commissie reeds aan op korte termijn een voorstel te presenteren om de activering van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming met een jaar te verlengen. Wanneer de lidstaten hiermee instemmen, loopt de tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne in de EU door tot en met 4 maart 2025. De Raad wordt naar verwachting in de gelegenheid gesteld tijdens deze JBZ-Raad met het voorstel van de Commissie in te stemmen. Zoals aan uw Kamer gemeld in de Geannoteerde Agenda voor en het Verslag van de informele JBZ-Raad van 20-21 juli, is het kabinet voorstander van het verlengen van de werking van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming.¹¹ Op het moment van schrijven is het definitieve voorstel echter nog niet gepubliceerd.

Zodra het kabinet het voorstel van de Europese Commissie heeft ontvangen, wordt uw Kamer nog voor de JBZ-Raad hierover geïnformeerd.

b. Interne veiligheid = stand van zaken

Naar verwachting zal de discussie over de EU-veiligheidsdialoog met Oekraïne zich voortzetten langs de lijnen van de JBZ-Raad van 20-21 juli jl. Het Voorzitterschap zal de JBZ-Raad informeren over de recente ontwikkelingen. Gezien het veranderende veiligheidslandschap en grensoverschrijdende dreigingen acht Nederland het structurele veiligheidsdialoog met Oekraïne van groot belang. Het kabinet deelt de focus op vier prioritaire onderwerpen, zijnde: vuurwapens, grensveiligheid, extremisme en terrorisme en vervolging van oorlogsmisdaden. Zonder de andere drie onderwerpen uit het oog te verliezen zet Nederland zich specifiek in voor initiatieven en operationele activiteiten gericht op het verkleinen van het risico dat illegale wapens Oekraïne kunnen verlaten, en de weerslag die dit risico heeft op Nederland zelf. De focus van Nederland blijft gericht op de oprichting van een Firearms focal point. Samen met andere EU-lidstaten neemt Nederland een actieve rol op in het aansturen van het internationale informatieproces ten aanzien van vuurwapens. Hierbij onderhoudt Nederland nauwe samenwerking met de Oekraïense autoriteiten die zeer geëngageerd zijn aan het voorkomen van de ongecontroleerde verspreiding van vuurwapens.

VI. AOB: EU-Arabische landen conferentie betreffende grensbeveiliging

¹¹ Kamerstukken II, 202/23, 32317, nr. 845 en Kamerstukken II, 2022/23, 32317, nr. 848.

Op 15-16 november 2023 zal in Porto een tweede EU-Arabische landen conferentie plaatsvinden over grensbeveiliging- en beheer. Portugal zal de lidstaten informeren over deze conferentie. Nederland en de andere lidstaten zullen dit aanhoren.